

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสงฆ์ไทย*

PEOPLE'S EXPECTATIONS REGARDING THE MANAGEMENT OF PUBLIC WELFARE WORK BY MONKS

พระมหาชินภัทร ฉินนาลโย

Phramaha Chinnapat Chinnalayo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: chinnapatpm2526@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนมุ่งเน้นเพื่อศึกษา ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไทย ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร ตำรา รวมถึงการสังเคราะห์วิเคราะห์จากผู้เขียน ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไทย ได้แก่ การที่พระสงฆ์เป็นที่พึ่งในเรื่องของจิตใจเพราะว่าวัดมีหลายสถานไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ โรงทาน โรงธรรม หรือว่าโรงสร้างสติปัญญา โรงสาธารณสงเคราะห์ 2) งานด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไทยเป็นกระบวนการที่ทำให้วัดบ้านโรงเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันมีจิตเป็นหนึ่งเดียวกันก่อให้เกิดความสามัคคีและโดยทางอ้อมสามารถนำหลักธรรมทางพุทธ ในฐานะที่เป็นชาวพุทธทำกิจกรรมร่วมกันเกิดจากหลักธรรมที่เป็นนามธรรมที่สามารถกล่อมเกล่าจิตใจให้เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ทางกาย วาจา ใจ รวมถึงสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3) งานสาธารณสงเคราะห์ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมทางด้านศีลธรรม ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์มีบทบาทในการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามและการรักษาประเพณีทางพุทธศาสนา ด้านการเผยแผ่ พระสงฆ์มีบทบาทโดยตรงในการเทศนาและสอนให้ประชาชนละชั่ว ทำดี ทำใจให้บริสุทธิ์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านให้การศึกษา การสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้เยาวชน และประชาชน ด้านสังคมสงเคราะห์ การช่วยเหลือทั้งด้านวัตถุและจิตใจแก่พุทธศาสนิกชน

คำสำคัญ: ความคาดหวังของประชาชน; การบริหารจัดการ; งานสาธารณสงเคราะห์

Abstract

This academic article the author focuses on studying People's expectations regarding the management of public welfare work by Thai monks Use study methods from textbook documents. Including synthesis and analysis from the author. The results of the study found that 1) People's expectations regarding the management of public welfare work by Thai monks include the fact that monks are a refuge for their mental health because temples have many places, whether in almshouses, Dhamma halls, or temples. build intelligence Public Welfare 2) The public welfare work of Thai monks is a process that allows temples, houses, and schools to participate in activities together with one mind, creating unity and indirectly being able to apply Buddhist principles. As Buddhists, we do activities together. It arises from abstract Dhamma principles that can train the mind to be pure in body, speech, and mind, as well as being able to apply Dhamma principles in daily life. 3) Public welfare work includes spiritual development. Monks have a role in moral training. Promoting and preserving arts, culture and the environment Monks play a role in restoring temples and preserving Buddhist traditions. Propagation side Monks have a direct role in preaching and teaching people to refrain from evil, do good, and purify their hearts according to the Buddhist principles of education. Teaching various knowledge subjects to youth and the public social work Providing both material and mental assistance to Buddhists.

Keywords: People's Expectations; Management; Public Welfare Work

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในช่วง 100 ปี ที่ผ่านมา โดยเริ่มจากสังคมจากการที่ประเทศไทยเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในช่วง 100 ปี ที่ผ่านมา โดยเริ่มจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบท ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความสับสนวุ่นวายของสังคมปัจจุบัน พร้อมทั้งการลดบทบาทของวัดลงทั้งทางด้านการให้การศึกษากะเยาวชน และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ลงไปเป็นอันมาก (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2547) เพียงที่พึ่งทางพิธีกรรม และเป็นแหล่งมอมเมา

ชาวบ้านให้ยึดติดไสยศาสตร์เป็นการซ้ำเติมชาวบ้านให้ได้รับความทุกข์ยากเข้าไปอีก ซึ่งในอดีตจากวัดเคยมีบทบาททางสังคมที่เด่นและน่าเลื่อมในศรัทธามาก แต่ปัจจุบันนี้ บทบาทของวัดกลับลดน้อยลงด้วยปัจจัยหลายประการ นอกจากนั้นวัดอีกหลายวัด ยังเล่นบทบาทที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิมในลักษณะที่ไม่เป็นการสร้างสรรค์ทั้งต่อกับปัจเจกชน ก่อให้เกิดความน่าเบื่อหน่ายเอือมระอา น่าดูแคลนแก่คนรุ่นใหม่มาก

ประเด็นที่สำคัญอันเป็นสิ่งที่พระสงฆ์และวัดพึงตระหนักว่า บัดนี้พระสงฆ์และวัด กำลังสูญเสียบทบาทฐานะและความหมายออกไปจากสังคมมากขึ้นทุกขณะ บางอย่างก็หมดไป บางอย่างก็กำลังจะหมดไปโดยเฉพาะในสังคมเมือง วัดมิได้เป็นศูนย์กลางของชุมชน อีกต่อไป ไม่ใช่สถานศึกษาสำหรับกุลบุตรอีกต่อไป กระนั้นก็ตามยังมีฐานะอย่างหนึ่งที่พระสงฆ์จะพึงรักษาไว้ได้โดยง่าย ฐานะนี้ก็คือการที่วัดอารามเป็นศูนย์กลางความสำคัญของวัฒนธรรมของชาติ เพราะเป็นที่เกิดของศิลปกรรมทั้งหลาย ซึ่งเป็นสมบัติส่วนกลางของชาติและศาสนา ฐานะนี้จะสูงส่งมากควรแก่การเคารพนับถืออย่างหนึ่งเพราะเป็นการช่วยให้สมบัติของชาติดำรงอยู่ และมีเครื่องแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ และหากว่าพระสงฆ์ละเลยหน้าที่นี้แล้วไซ้ พระธรรมก็คงจะกลับไปอยู่ตามธรรมชาติตามเดิม ส่วนพระสงฆ์ก็คงเหลือฐานะอยู่อย่างเดียว คือ ความเป็นเจ้าหน้าที่ประกอบพิธีกรรม ไม่มีอะไรดีกว่าศาสนาของมนุษย์โบราณยุคดั้งเดิม (เฉลิม จันปฐมพงศ์, 2520) ในยุคปัจจุบันสังคมได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติโรคร้ายรวมถึงความเดือดร้อนในเรื่องของเศรษฐกิจปัญหาปากท้องจำเป็นจะต้องดิ้นรนเพื่อความเอาตัวรอด ซึ่งมีความเร่งรีบอยู่อย่างตลอดเวลาการนำหลักธรรมไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน อาจจะถูกกลืนเลย สังคมจึงเกิดปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันรวมถึงการทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจซึ่งเหล่านี้หากเป็นสมัยโบราณก็จะเน้นในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของศีลความคาดหวังของประชาชนที่จำเป็นจะต้องให้พระสงฆ์เป็นผู้ชี้แนะหลักธรรมและทำในด้านสาธารณะสงเคราะห์จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่เป็นความคาดหวังที่มีต่อพระสงฆ์เพราะงานสาธารณะสงเคราะห์พระสงฆ์เป็นผู้บริหารจัดการและขับเคลื่อนมาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นการนำหลักธรรมมาอธิบายหรือสร้างรูปแบบให้ประชาชนได้ปฏิบัติหรือการให้สิ่งของในยามยากลำบากเพราะฉะนั้นความคาดหวังเหล่านี้จึงจำเป็นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานส่วนร่วมของพระสงฆ์และประชาชนให้การสนับสนุนและเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของพระสงฆ์ผู้เขียนจึงเห็นว่าเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีก่อนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทยจึงเป็นบทความที่น่าสนใจและนำมาเรียบเรียงเป็นบทความวิชาการต่อไป

ความสำคัญของงานสาธารณสงเคราะห์

สาธารณสงเคราะห์นั้นเป็นงานที่ต้องอาศัยความเสียสละส่วนบุคคลเป็นอันมาก เพราะฉะนั้นถ้าทำให้ผู้ทำหน้าที่เหล่านี้มีโอกาสได้พบปะซึ่งกันและกันจะทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและ มีการเชื่อมโยงลักษณะงานให้เป็นระบบ เพื่อก่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ซึ่งการนี้คณะสงฆ์ ควรจะรับเป็นเจ้าภาพ ในการดำเนินการเพื่อให้มีขึ้น แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารวัดด้านสาธารณสงเคราะห์สมัยใหม่ดังนี้

1. การสร้างค่านิยม ได้แก่ การสร้างฉันทะให้เกิด ทั้งแก่ผู้บริหารเองด้วย และ ผู้ที่อยู่ในโครงสร้างการบริหารนั้นด้วย เพื่อให้เกิดแนวคิดและการประพฤติปฏิบัติเป็นไปในแนวทางระบบ แบบแผนที่ได้วางไว้เพื่อการบริหารวัด จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

2. จัดโครงสร้าง ได้แก่ การสร้างรูปแบบระบบการบริหารให้เหมาะสมเป็นไปตาม เป้าหมาย หรือจุดประสงค์ที่ได้วางไว้โครงสร้างจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในการสร้างความสำเร็จให้แก่การบริหารวัดของท่าน

3. จัดระบบงาน ได้แก่ การรกรการบริหารต่าง ๆ ที่อยู่ภายในวัด ให้เป็นไปอย่าง มีระบบ และเป็นระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานและเป็นการง่าย แก่การตรวจสอบ

4. จัดกิจกรรม ได้แก่ การสร้างรูปแบบในเชิงปฏิบัติให้สอดคล้องกับการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

5. บุคลากร ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร หรือผู้ อยู่อาศัยในวัดนั้น ๆ การเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่ ควรตระหนักอย่าง ยิ่ง เพราะการบริหารงานของท่านจะสำเร็จหรือไม่ ส่วนนี้นับว่า เป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงควรเลือกใช้บุคคลให้เหมาะสม

6. เสริมทักษะ ได้แก่ การสร้างความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ มาก ยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

7. กลยุทธ์ได้แก่ วิธีการหรือกลวิธีที่ท่านเลือกใช้ในการบริหารนั้น ระบบ รูปแบบ ต้อง เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว (สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546)

การสาธารณสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ “การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัด

และเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้ งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติเพิ่มประสิทธิภาพ ปฏิบัติงาน โครงการบรรพชาอุปสมบทสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน วัด เจ้าอาวาส พระภิกษุเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่ จัดประชุม อบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่ที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ เป็นต้น (ธิติวดี หมั่นมี, 2557)

สรุปได้ว่า งานด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไทยเป็นกระบวนการที่ทำให้วัดบ้านโรงเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันมีจิตเป็นหนึ่งเดียวก่อให้เกิดความสามัคคีและโดยทางอ้อมก็สามารถนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาคือการให้เป็นเบื้องต้นของการทำความดีและการพูดจาที่ไพเราะสร้างความสมัครสมานสามัคคีรวมถึงการบำเพ็ญประโยชน์และการวางตนที่เหมาะสมในฐานะที่เป็นชาวพุทธเหล่านี้ถือว่าเป็นการทำกิจกรรมร่วมกัน การส่งข้อที่ประชาชนคาดหวังก็เกิดจาก 2 ด้าน คือเกิดจากหลักธรรมที่เป็นนามธรรมที่สามารถกล่อมเกล่าจิตใจให้เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ทางกายวาจาใจรวมถึงสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และอีกอย่างหนึ่งคือการสงเคราะห์ที่เกิดจากการให้วัตถุสิ่งของจากการที่พระสงฆ์เสียสละและสร้างเป็นองค์กรเพื่อตอบสนองสังคมชุมชนจึงทำให้งานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์นั้นมีภาพที่ปรากฏชัดทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาถึงแม้จะมีคำกล่าวที่เป็นลักษณะเชิงลบว่าเป็นกิจของสงฆ์หรือไม่ก็ไม่จำเป็นจะต้องใส่ใจหรือมองให้เห็นถึงตัวหลักการว่าแม้แต่สมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าก็ได้วางคำสอนให้พระภิกษุสามเณรภาคสวากนำหลักธรรมไปเผยแผ่เป็นการส่งข้อประชาชนให้เกิดศรัทธาในพุทธศาสนาและทำนุบำรุงพุทธศาสนาต่อไปได้

มุมมองความคาดหวังของประชาชนด้านการสงเคราะห์จากพระสงฆ์

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง (Expectancy Theory) ทฤษฎีความคาดหวังมีปัจจัยหลัก 4 ประการ (Vroom, 1964)

1. ความคาดหวังหรือความคาดหวัง คือ ความเชื่อที่ว่าคิดว่าความน่าจะเป็นของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความเชื่อที่มากหรือน้อยนั้นจะมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 1 แบ่งเป็น 0 ไม่มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกับผลลัพธ์เลย และ 1 มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

2. ความพอใจ คือ ความต้องการของพนักงานซึ่งมีความรุนแรงมากต่อผลลัพธ์ที่คาดหวังให้สามารถเป็นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการทำงานที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่นการขึ้นเงินเดือน การได้รับคำชมจากหัวหน้าหรือผู้บริหารระดับสูง จะเป็นความพอใจเชิงบวก ส่วนความพอใจเชิงลบนั้น จะเกี่ยวกับเรื่องของ ปัญหาความขัดแย้งกันกับเพื่อนร่วมงาน หรือการถูกตำหนิจากหัวหน้าหรือผู้บริหารระดับสูง เป็นต้น เนื่องจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่วนบุคคลของตัวพนักงาน

3. ผลลัพธ์ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้สามารถแยกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้เป็น 2 ระดับ ระดับที่หนึ่ง คำนผลการปฏิบัติงานจะนำไปสู่การเลื่อนตำแหน่ง หรือการเพิ่มเงินเดือนหรือไม่ (สื่อกลาง ระดับที่สอง ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหนเช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน (ความพอใจ)

4. สื่อกลาง คือ ตามทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สอง สื่อกลางจะอยู่ในช่วง 1.0 ถ้าไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สอง สื่อกลางจะมีค่าเป็น 0 บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในอดีตไว้ดังนี้ (พระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตโต), 2527) 1) เป็นสถานศึกษา สำหรับชาวบ้านส่งบุตรธิดามารับการฝึกอบรมทางศีลธรรมและวิชาการต่าง ๆ 2) เป็นสถานสงเคราะห์ 3) เป็นสถานพยาบาล ที่แจกจ่ายบอทยาและรักษาผู้ป่วยตามภูมิรู้ของคนสมัยนั้น 4) เป็นที่พักเดินทาง 5) เป็นสโมสร ที่พบปะสังสรรค์ หย่อนใจหาความรู้เพิ่มเติมยืมไปใช้ได้ 6) เป็นสถานบันเทิง จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ 7) เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม ที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติ 8) เป็นที่ 'ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท' เป็นที่ปรึกษา แก้ปัญหาชีวิตและครอบครัวของชาวบ้าน 9) เป็นคลังพัสดุ สำหรับเก็บของต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานต่าง ๆ 10) เป็นศูนย์กลางการบริหารหรือปกครอง ที่กำนันผู้ใหญ่จะเรียกลูกบ้านมาประชุมกัน 11) เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านพิธีกรรมอันเป็นเรื่องที่ผูกพันกับชีวิตของคนในระยะต่าง ๆ

บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมไว้ 5 ประการ คือ บทบาทด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ ได้แก่ การนำหลักธรรมมาขัดเกลาจิตใจของพุทธศาสนิกชนให้ดีขึ้น บทบาทด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามและการรักษาประเพณีทางพุทธศาสนา บทบาทด้านการเผยแผ่ ได้แก่ การศึกษาธรรมะและนำไปเผยแผ่ให้ประชาชนได้รู้ตาม บทบาทด้านให้การศึกษา ได้แก่ การสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้เยาวชนและประชาชน และบทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การช่วยเหลือทั้งด้านวัตถุและจิตใจแก่พุทธศาสนิกชน (พระมหาภุชญา นันทเพชร, 2540)

สรุปได้ว่า ความคาดหวังของประชาชนหรือพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระสงฆ์ในประเทศไทย หมายถึง ความหวังในการที่พระสงฆ์เป็นที่พึ่งในเรื่องของจิตใจเพราะว่าวัด

มีหลายสถานไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของโรงงาน โรงธรรม หรือว่า โรงสร้างสติปัญญา โรงสาธารณสงเคราะห์แต่ภาพที่ประชาชนมองเห็นชัดก็คือในเรื่องของสาธารณสงเคราะห์ หรือในเรื่องของสาธารณกุศลที่พระสงฆ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้กระทำมา ได้มีภาพที่ปรากฏชัดเจน ชาวพุทธในประเทศไทยเนืองด้วยเป็นชาวพุทธในสายเถรวาท มีความเชื่อมโยงกับความเป็นชาวพุทธที่เป็นประเทศไทยคือเป็นสายเถรวาทมีความเข้มงวดในเรื่องของทำวัตรนัยและมีการแบ่งแยกความเป็นพระสงฆ์จากฆราวาสได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของโทษที่เป็นอาบัติเล็กน้อยแต่ถ้าเป็นเรื่องที่ ทางโลกติเตียน หรือว่าเรียกว่า โลกวิฆนะแต่ประเทศไทยก็ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่เช่น พระกินข้าวเย็น พระเรไร พระขบถ เป็นต้น เป็นความคาดหวังในเรื่องของพระธรรมวินัยที่ประชาชนให้ความสนใจและก็สวดสวดพระ มีความทันสมัยในเรื่องของเทคโนโลยี หรือ ในยุคโลกาภิวัตน์มีความเร่งรีบเปลี่ยนแปลงรวดเร็วสื่อสารกันอย่างรวดเร็วว่องไว เป็นการที่ผู้รักษาสีลธิชณะจะช่วยรักษา พุทธศาสนาหรือแนวโน้มของพระสงฆ์ให้เป็นไปในทางที่ดีเป็นบริษัทแรกที่เป็นที่คาดหวังของบริษัทที่เหลือ คือ อุบาสก อุบาสิกาจึงเป็นส่วนทำให้ความคาดหวังที่เกิดขึ้นกับพระพุทธรูปศาสนานั้นก็อยู่ที่ความศรัทธาเลื่อมใสเป็นอันดับแรกว่าวัดจะเป็นสถานที่ที่เป็นที่ประกอบกรกุศลต่าง ๆ ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาและพระสงฆ์ก็เป็นผู้ที่ทำรูป บำรุงรักษาดูแลวัดให้เป็นทีที่ทหามาเป็นกุศล

พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน

ชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดมีวัดและมีบทบาทในการอุดหนุนค้ำจุนวัด ส่วนวัดก็มีบทบาทต่อชุมชนอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในสังคาโลวาทสูตร อันเป็นพระสูตรที่ว่าหน้าที่ที่บุคคลพึงปฏิบัติต่อกันในสังคม โดยได้กล่าวถึงหน้าที่ระหว่างนักบวชกับประชาชนไว้อย่างชัดเจนอย่างเช่น คฤหัสถ์พึงอุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ หรือนักบวชด้วยการกระทำสิ่งใด ๆ ก็ประกอบด้วยเมตตาทั้งการกระทำทางกาย คำพูด ความคิด ต้อนรับด้วยความเต็มใจ และอุปถัมภ์ด้วยปัจจัยสี่ ส่วนสมณพราหมณ์ หรือนักบวชทั้งหลายเมื่อได้รับการอุปถัมภ์บำรุงดังนั้นแล้ว จึงควรแนะนำสั่งสอนให้ชาวบ้านละเว้นจากการทำความชั่ว ดำรงอยู่ในความดีสงเคราะห์อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันดีงาม และบอกทางแห่งการดำเนินชีวิตอันประเสริฐตามหลักพุทธธรรม เป็นต้น พระสูตรนี้ได้แสดงให้เห็นว่าทั้งพระภิกษุสงฆ์ และชาวบ้านต่างก็ต้องเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกัน และกันทั้งสองฝ่ายจึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นความสมดุลที่ต่างฝ่ายต่างเต็มใจที่จะพึ่งพาซึ่งกันและกัน (พระมหาทะนงชัย บุรณพิสุทธิ์, 2546)

เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายปลายทางของการพัฒนาชุมชน คือ การมุ่งพัฒนาคน และวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพราะได้รวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างในชุมชนไว้ทั้งสิ้น และ

เป็นการกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และมีสิ่งที่สำคัญที่หน้าสังเกตและสมควรกล่าวไว้ในที่นี้ก็คือ ผู้รู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงไว้อย่างชัดเจนหรือกำหนดให้แน่นอนว่า ระหว่างการพัฒนาคนกับการพัฒนาวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องพัฒนาสิ่งใดก่อน สิ่งใดหลังหรือพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน หรือสิ่งใดสำคัญกว่ากัน หรือสิ่งใดสำคัญกว่ากัน

การพัฒนาเชิงพุทธ

การพัฒนาที่เน้นความจำเริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเพียงมิติเดียวทำให้เกิดช่องว่างของการกระจายรายได้ระหว่างคนที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม มีสูงขึ้น ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมจนก่อให้เกิดสภาพของชุมชนในชนบทล่มสลาย การพัฒนาตามแนวคิดกระแสหลักนี้ก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และในท่ามกลางความตึงตันของการแก้ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาตามแบบแผนของตะวันตกนี้ ก็ได้มีนักคิดต่าง ๆ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่เน้นความเป็นตะวันออก คือการที่จะต้องพัฒนาด้านจิตใจและวัตถุไปพร้อม ๆ กัน เป้าหมายของการพัฒนาคือการปลดปล่อยตนเองให้พ้นจากความทุกข์ทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยการให้ความสำคัญกับความสุขทางจิตใจอันเกิดจากความมีอิสรภาพที่พึ่งตนเองได้ และความเข้มแข็งของบุคคลและสังคม ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับของการพัฒนาประการหนึ่งในบรรดาตัวชี้วัด 4 ประการ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2537) คือ

1. พัฒนากาย มีการพัฒนาทางกายภาพ อันได้แก่ มีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่ขาดอาหาร มีเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยาบรรเทาโรค มีสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมที่ดี
2. พัฒนาศีล มีการพัฒนาด้านระเบียบ กฎเกณฑ์ กฎหมายอันเป็นกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ให้ความสงบสุข เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย สามารถจัดข้อขัดแย้งและจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างยุติธรรม โดยเฉพาะเป็นกติกาที่อยู่ในจิตสำนึกของผู้คนที่เรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคม
3. พัฒนาจิต มีการพัฒนาจิตใจ ด้วยการฝึกอบรมจิตใจให้สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทั้ง 3 ด้าน คือ คุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต
4. พัฒนาปัญญา มีการพัฒนาปัญญา อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในศิลปและศาสตร์ต่าง ๆ อย่างไม่มีอคติ มีความรู้ความเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริงรู้เท่าทันธรรมชาติของสังขารคือโลกและชีวิต ถึงขั้นทำจิตให้เป็นอิสระหลุดพ้นจากความทุกข์โดยสมบูรณ์

สถาบันสงฆ์เป็นสถาบันจารีตประเพณีที่มีความสำคัญยิ่ง พระสงฆ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และมีบทบาทที่สำคัญในการชี้นำสังคม ซึ่งแม้บทบาทในด้านการเป็นผู้นำจะลดน้อยลงไปในปัจจุบัน แต่บทบาทด้านการเป็นผู้นำทางศีลธรรมจรรยา พระสงฆ์ยังได้รับความเคารพนับถืออย่างสูง และเป็นสถาบันสังคมที่ขาดเสียไม่ได้ในชีวิตประจำวันของชาวชนบทส่วนใหญ่ ซึ่งนอกจากเป็นที่พึ่งทางใจแล้วยังเป็นสถานที่เอื้ออำนวยในด้านบริการสังคมอื่น ที่กลไกของรัฐบาลเข้าไปช่วยให้บริการไม่ทั่วถึง เพื่อเป็นการสร้างบูรณาการภายในชุมชน

คำว่า “พระสงฆ์” เป็นคำรวมที่ใช้เรียกศาสนบุคคลในพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร พระภิกษุ คือ ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทตามพระธรรมวินัยและระเบียบแบบแผนประเพณีของคณะสงฆ์ไทย ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2526) พระภิกษุในประเทศไทยปัจจุบันแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ แบบบวชชั่วคราวไม่ถึง 3 เดือนหรือไม่ครบพรรษากับบวช 3 เดือน จำพรรษา 1 พรรษาหรือมากกว่านั้นแต่ไม่เกิน 5 พรรษา อีกประเภทหนึ่งบวชเป็นศาสนทายาทสืบพระศาสนา ภิกษุประเภทหลังนี้บวชเป็นเวลานาน บางรูปส่วนใหญ่บวชตลอดชีวิต แบ่งเป็นภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ อันได้แก่ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะหนต่าง ๆ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส ตลอดจนเลขานุการอีกจำนวนหนึ่งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรมบาลี และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่มิได้แยกตัวออกไปอยู่อย่างโดดเดี่ยวห่างจากชุมชน พระสงฆ์จึงต้องรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่และมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทบาทการพัฒนาชุมชนดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องการสั่งสอนศาสนธรรม และการปฏิบัติธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือประชาชนทั้งทางด้านวัตถุและการแก้ปัญหาพัฒนาชีวิตอีกด้วยและการเป็นผู้นำชุมชน พระสงฆ์ยังคงทำหน้าที่พัฒนาศีลธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน พระสงฆ์หลายรูปได้รับการยอมรับนับถือและยกย่องจากคนทั่วไปว่ามีคุณูปการกลมกล่อมแก่ผู้คนที่รู้จักบาปบุญคุณโทษและเป็นคนดีของสังคม (ภัทรพรสิริกาญจน์, 2540) การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์ควรดำเนินการพัฒนาประชาชน โดยเน้นการพัฒนาจิตใจเป็นหลัก โดยการจัดตั้งโครงการรณรงค์ลดละเลิกอบายมุข และโครงการเสริมเพื่อพัฒนาสภาพเป็นอยู่ของประชาชน เช่นโครงการศูนย์เด็กเล็ก ฯลฯ พระสงฆ์ต้องมีบทบาทภาวะผู้นำสำคัญในการชักชวนให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานและ

ได้รับแบ่งปันผลประโยชน์เท่าเทียมกัน และมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนควบคู่กันไป (พรประภา กิจโกศล, 2534)

พระสงฆ์ หมายถึงพระภิกษุสามเณร ที่บวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนตามพระธรรมวินัย เพื่อเป็นศาสนทายาทสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นศาสนบุคคลที่พึงปฏิบัติและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ไม่ใช่พระภิกษุ สามเณร ที่บวชตามประเพณี 3 วัน 7 วัน 1 เดือน หรือ 3 เดือน แต่ตามความหมายทางพระพุทธศาสนานั้นสงฆ์ คือ ภิกษุในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป กระทำกิจอันใดอันหนึ่ง เช่น ประชุมภายในสีมาหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ศึกษาและปฏิบัติเพื่อสืบพระพุทธศาสนาให้การศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา และให้การสงเคราะห์ประชาชนในสังคมไทย พระสงฆ์มีฐานะและความ เป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากประชาชน มีระเบียบวินัยสำหรับกำหนดความเป็นอยู่และได้รับการยกย่องจากประชาชนให้อยู่ในฐานะที่เคารพสักการะ เรียกว่าเป็นสังคมหนึ่งต่างหาก แต่เมื่อพิจารณาในทางนิติศาสตร์แล้วเห็นว่า พระสงฆ์หรือพระภิกษุ สามเณรเป็นส่วนหนึ่งหรือหน่วยหนึ่งของสังคมหรือในสังคม เป็นพลเมืองของประเทศเช่นเดียวกับประชาชนทั้งหลาย ต้องปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง หรืออยู่ภายใต้บทบังคับกฎหมายบ้านเมืองเช่นเดียวกับประชาชนพลเมืองทั่วไป และมีพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์เป็นข้อปฏิบัติอีกส่วนหนึ่งต่างหาก (คตินันต์ จันทบุตร, 2530) ซึ่งในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท พระสงฆ์เป็นสถาบันที่สำคัญมาก เนื่องจากพระสงฆ์เป็นหลักสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์แก่ประชาชน พรหมจรรย์ของพระภิกษุเอื้ออำนวยต่อการสืบเนื่องของสถาบัน พระภิกษุจึงเป็น ศูนย์กลางทางจิตใจของประชาชน ฐานะของพระสงฆ์เป็นฐานะที่สูงมากของสังคมไทยในอดีต โลกของพระสงฆ์เป็นโลกของชีวิตสูงส่ง ส่วนโลกของฆราวาสเป็นโลกของผู้มีชีวิตที่ต่ำกว่า ฆราวาสไม่ว่าจะมีฐานะหรือตำแหน่งเช่นใด จำต้องให้การเคารพสักการะพระสงฆ์ด้วยการกราบ เมื่อเด็กชายบวชเป็นสามเณรพ่อแม่ของเด็กจำต้องแสดงความเคารพต่อสามเณร เมื่อชายบวชเป็นภิกษุผู้อยู่เหนือกว่า เช่น นายจำต้องคารวะด้วยสถาบันสงฆ์เป็นผู้นำจิตใจ และเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านอย่างสูง

นับตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงต้นรัตนโกสินทร์ สถาบันสงฆ์สามารถคงสถานภาพของสถาบันได้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ วัดเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาและชุมชน พระสงฆ์มีบทบาทเป็นผู้นำด้านภูมิปัญญาโดยทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ข้อเสนอแนะแก่ลูกบุตรของ ไทย พระสงฆ์จึงกลายเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและสติปัญญาของประชาชน การบวชนอกจากจะเป็นการศึกษาหาความรู้ในพระธรรมวินัย ยังเป็นเสมือนเกราะป้องกันภัยของประชาชน เจ้านายและขุนนาง บ่อยครั้งที่เมื่อประชาชนถูกกดขี่จากการเกณฑ์แรงงานได้หลบเลี่ยงอำนาจรัฐโดยการออกบวช เจ้านายขุนนางใช้เป็นแหล่งลี้ภัยการเมือง สถาบันสงฆ์จึงทำหน้าที่ผ่อนคลายความทุกข์ยาก

เมื่อภัยมาถึงตน และเป็นสถาบันเดียวที่เกื้อกูลให้สามัญชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพื่อเชยิบฐานะของตนขึ้นเป็นขุนนางโดยการบวชเรียน รัฐบาลสถาบันสงฆ์ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า หลักการในพระพุทธศาสนายอมรับและสนับสนุนการมีกษัตริย์ จึงนับเป็นเหตุผลสำคัญข้อหนึ่งที่ทำให้ผู้นำของประเทศแถบเอเชียอาคเนย์เห็นประโยชน์จากการใช้ศาสนาเป็นเครื่องผูกพันจิตใจระหว่างประชาชนกับกษัตริย์ การยอมรับพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์ข้อน่าสังเกต คือ ล้วนแต่เป็นพุทธศาสนาเถรวาท (หินยาน) ซึ่งมอบความสำคัญให้กับคณะสงฆ์ อย่างไรก็ตาม กษัตริย์แถบเอเชียอาคเนย์ยังยึดหลักการบำเพ็ญบารมีเพื่อความเป็นโพธิสัตว์ตามแบบมหายาน และประพจน์ตนเยี่ยม “ธรรมราชา” เช่น พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดีย

สรุปได้ว่า พระสงฆ์นั้นมีบทบาทหน้าที่และมากความสำคัญมากในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านจิตใจ การพัฒนาทางการศึกษาสงเคราะห์ การพัฒนาด้านการสาธารณสุข ประโยชน์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การพัฒนาเพื่อจัดระเบียบชุมชน การพัฒนาสาธารณสุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมการเกษตร และกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ ตลอดจนการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพและศักยภาพ สามารถการดัดแปลง แก้ไข ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อสร้างความสมดุลของคนในสังคมกับสิ่งแวดล้อมที่คนเหล่านั้นเผชิญอยู่ การเพิ่มพูนประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การ สถาบันและหน่วยงานให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีแผน มีกระบวนการ เทคโนโลยีและทรัพยากรทุกรูปแบบซึ่งถูกระดมมารวมกันสร้างประโยชน์สุขแก่ชุมชนสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และได้รับสวัสดิการที่เพียงพอพระสงฆ์สูงอายุ (มากกว่า 35 ปี) ต้องการพลังงาน 1,600-2,000 กิโลแคลอรี/วัน (ยิ่งอายุมากขึ้นยิ่งต้องการน้อยลง)

ตารางที่ 1 ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไทย

บทบาทพระสงฆ์	ความคาดหวังของประชาชน	ผลลัพธ์
ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ	พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมทางด้านศีลธรรม	ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและทำให้สังคมน่าอยู่
ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	พระสงฆ์มีบทบาทในการบูรณปฏิสังขรณ์วัด วาอารามและการรักษาประเพณีทางพุทธศาสนา	วัด บ้าน โรงเรียนมีสถานที่ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม เกิดความสามัคคี
ด้านการเผยแผ่	พระสงฆ์มีบทบาทโดยตรงในการเทศนาและสอนให้ประชาชนละชั่ว ทำดี ทำใจให้บริสุทธิ์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ประชาชนเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามสมควร
ด้านให้การศึกษา	การสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้เยาวชนและประชาชน	ชุมชนเกิดการพัฒนาด้านหลายด้าน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ รวมถึงการให้กำลังใจ
ด้านสังคมสงเคราะห์	การช่วยเหลือทั้งด้านวัตถุและจิตใจแก่พุทธศาสนิกชน	เยาวชนเกิดภาพจำที่ดีเกี่ยวกับพระสงฆ์ เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ไทย

สรุป

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ คือ การพัฒนาด้านจิตวิญญาณพระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้ทางทางพุทธศาสนา ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพุทธศาสนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีศีลธรรมไม่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันหรือการทำร้ายซึ่งกันและกันทำให้สังคมได้อยู่ ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมวัดในประเทศไทยพระสงฆ์มีบทบาทในการบูรณะปฏิสังขรณ์และรักษาประเพณีทางพระพุทธศาสนาทำกิจกรรมร่วมกับวัดบ้านโรงเรียนมีสถานที่ ๆ เหมาะสมเป็นสัปปายะ มีความสะอาด สะดวกและเกิดประโยชน์ให้แก่ชุมชนด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์มีบทบาทโดยตรงในการเทศนาและสอนให้ประชาชนและชั่วทำให้ทำให้บริสุทธิ์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทำมาตั้งแต่ 2,600 กว่าปีที่ผ่านมามีทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสและทำนุบำรุงพุทธศาสนาตามสมควร ด้านการศึกษา พระสงฆ์สอนวิชาความรู้ให้แก่เยาวชนรวมถึงการสอนศีลธรรม การสอนธรรมศึกษาทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตวิญญาณ เป็นการให้กำลังใจแก่ประชาชนให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ด้านสังคมสงเคราะห์หรือสาธารณสงเคราะห์พระสงฆ์ให้การช่วยเหลือทางด้านวัตถุและจิตใจแก่พุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พระสงฆ์มีการช่วยเหลือประชาชนมีการให้สถานพยาบาลซึ่งตั้งอยู่ในวัดทำให้เยาวชนเกิดภาพจำที่ดีเกี่ยวกับพระสงฆ์เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ไทย เพราะฉะนั้น การที่จะพัฒนาชุมชนหรืองานด้านสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์ไม่สามารถทำได้โดยองค์กรเดียวแต่จำเป็นต้องอาศัยวัด บ้าน โรงเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการที่จะทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือด้านจิตใจ จึงจะสามารถบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จได้ งานด้านสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นงานที่มีความสำคัญทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันเกิดความสามัคคีระหว่างวัด บ้าน ชุมชน โรงเรียน ทำให้เกิดศรัทธาในพุทธศาสนาได้เข้ามาวัดเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน จึงเป็นความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อประสงค์ในเรื่องการบริหารจัดการงานด้านสาธารณสงเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- คณินันต์ย์ จันทบุตร. (2530). *สถานภาพและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.
- เฉลิม จันปฐมพงศ์. (2520). *ประวัติศาสตร์สังคมไทย*. นนทบุรี: เสถียรไทย.
- ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). *การบริหารกิจการพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรประภา กิจโกศล. (2534). *บทบาทและผลได้ต่อการพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านโนนเมือง จังหวัดนครราชสีมา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2537). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ*. กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรม จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : สยามสมาคม.
- พระมหากษัตริย์ นันทเพชร. (2540). *ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม* (วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระมหาทะนงชัย บุรณพิสุทธิ์. (2546). *บทบาทของวัดกับชุมชนเมืองในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชนบทศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระราชวรมณี (ป.อ. ปยุตฺโต). (2527). *สถาบันสงฆ์กับคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ภัทรพร สิริกาญจน. (2540). *หน้าที่พระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ: แนวคิดและบทบาทพระคำเขียน สุวณโณ ในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). *วัดพัฒนา 46*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา.
- Vroom, V. H. (1970). *Work and Motivation*. New York: John Wiley & Sons.